

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3SŽi/29/2014
Identifikačné číslo spisu:	6013201017
Dátum vydania rozhodnutia:	18.09.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Gabriela Gerdová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:6013201017.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: Centrum ekologických informácií, Suché Mýto 19, Bratislava, právne zastúpený: Bardáč, s.r.o., advokátska kancelária, Búdkova 4, Bratislava, proti žalovanému: Starosta Obce Trnavá Hora, Trnavá Hora č. 229, o preskúmanie zákonnosti fiktívneho rozhodnutia žalovaného, konajúc o odvolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 23S/233/2013-24 zo dňa 28. januára 2014, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky odvolanie proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 23S/233/2013-24 zo dňa 28.01.2014 o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania.

Odôvodnenie

Napadnutým uznesením Krajský súd v Banskej Bystrici podľa § 104 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) konanie o preskúmanie zákonnosti fiktívneho rozhodnutia zastavil z dôvodu, že konaniu a rozhodnutiu vo veci bránila neodstrániteľná prekážka. Žalobca sa domáhal preskúmania zákonnosti fiktívneho prvostupňového rozhodnutia žalovaného, ktoré malo byť žalobcovi doručené dňa 09.03.2013, ako aj druhostupňového fiktívneho rozhodnutia, ktoré malo byť žalobcovi doručené dňa 07.04.2013. Žalobca požiadal žalovaného ako povinnú osobu podľa § 2 ods. 1 zákona č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 211/2000 Z.z.“) e-mailom zaslaným dňa 22.02.2013 o sprístupnenie viacerých informácií, ktoré má žalovaný k dispozícii.

Krajský súd v odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žiadosť žalobcu obsahovala zaručený elektronický podpis, pričom žalovaný nemá zriadenú elektronickú podateľňu, a preto nemal možnosť technicky komunikovať so žalobcom. Žalovaný nemal možnosť prílohu doručovanú mu do počítača otvoriť a poznať jej obsah. Národný bezpečnostný úrad vedie zoznam elektronických adries umiestnenia elektronických podateľní orgánov verejnej moci, ktorý zverejňuje na svojom webovom sídle (§ 10 ods. 2

písm. p/ zákona č. 215/2002 Z.z. o elektronickom podpise a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ďalej len „zákon č. 215/2002 Z.z.“) a žalovaný podľa tohto zoznamu nemá zriadenú elektronickú podateľňu. Doručovanie elektronických podaní na neexistujúcu elektronickú adresu, ktorá je odlišná od bežne používanej v internetovom styku nemá právne účinky doručenia a takéto doručenie nemohlo vyvolať začatie konania podľa zákona č. 211/2000 Z.z. Žalobca síce podanie zaslal elektronicky, ale technicky nevykonateľným spôsobom. Doručenie len tela e-mailu nemožno považovať za doručenie žiadosti. V súlade s § 14 ods. 4 zákona č. 211/2000 Z.z. žiadosť o poskytnutie informácií je podaná až dňom, keď bola oznámená povinnej osobe príslušnej vo veci konať. Ak žalovaný nemal možnosť poznať obsah žiadosti, nedošlo k podaniu žiadosti zákonným spôsobom, t.j. nemohlo dôjsť ani k začatiu konania o poskytnutie informácií. Ak nedošlo k začatiu konania o poskytnutie informácií, nezačala plynúť ani lehota na vybavenie žiadosti, a preto nemôže platiť ani právna domnienka, že existujú fiktívne rozhodnutia podľa § 18 ods. 3 a § 19 ods. 3 zákona č. 211/2000 Z.z., t.j. neplatí fikcia, že povinná osoba v správnom konaní vydala rozhodnutie, ktorým odmietla poskytnúť informáciu. Tým, že nenastala fikcia vydania rozhodnutia, neexistuje rozhodnutie napadnuté žalobou, a preto nie je ani daný predmet súdneho prieskumu.

Proti uzneseniu krajského súdu podal právny zástupca žalobcu odvolanie a navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil napadnuté uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 23S/233/2013-24 zo dňa 28.01.2014 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Uviedol, že žalobca pripojil k svojej žiadosti viaceré prílohy, z ktorých vyplýva, že svoju žiadosť žalovanému podal. Žalobca, resp. jeho právny zástupca má k dispozícii e-mailovú schránku s konkrétnymi podaniami podpísanými zaručeným elektronickým podpisom, ktoré odosielať žalovanému na vybavenie. Tieto súbory boli žalovanému doručené. Ak by žalobca dostal priestor na pojednávaní, mohol to preukázať konajúcemu súdu priamo nahliadnutím do danej e-mailovej schránky. Konajúci súd by sa priamo mohol oboznámiť aj so znením podaní zaslaných daných e-mailom žalovanému, ak mal pochybnosť o pravosti ich tlačenej verzie. Prípadne v rámci plnej jurisdikcie (§ 250i ods. 1 O.s.p.) by bolo možné vyhotoviť v rámci znaleckého dokazovania napr. hašovacou funkciou príslušným programovým vybavením tzv. digitálny odtlačok podania (súborov) odosielať žalobcom, ako aj digitálny odtlačok príloh, pripojených k e-mailu so žiadosťou žalobcu. Po vypočítaní oboch týchto odtlačkov by bolo zrejmé, že oba súbory (t.j. tak súbor odoslaný e-mailom žalobcom, ako aj súbory prijaté žalovaným v e-mailovej schránke) majú totožný digitálny odtlačok vyhotovený hašovacou funkciou, čo by bolo vylúčené, ak by išlo o rôzne súbory. Tiež by bolo zrejmé, že tieto súbory sú aj obsahovo zhodné s prílohami pripojenými k žalobe. Záver krajského súdu o neexistencii podanej žiadosti preto považuje žalobca za predčasný.

Žalobca je toho názoru, že svoju žiadosť doručil a podal žalovanému zákonom stanoveným spôsobom. Ustanovenie § 14 ods. 1 zákona č. 211/2000 Z.z. spočíva v znížení formálnosti podaní podávaných povinným osobám podľa zákona č. 211/2000 Z.z. Toto ustanovenie predstavuje zjednodušenie podávania žiadostí povinným osobám a odstránenie všetkých formálnych obmedzení pri podávaní žiadostí. Z toho dôvodu zákon č. 211/2000 Z.z. umožňuje podanie žiadosti povinnej osobe aj akýmkoľvek technicky vykonateľným spôsobom, čo § 14 ods. 1 zákona č. 211/2000 Z.z. aj explicitne uvádza. Prijímanie podaní podpísaných zaručeným elektronickým podpisom je pre žalovaného technicky vykonateľný spôsob prijatia podania. Žalovaný je totiž obcou a z tohto dôvodu napr. vykonáva na úseku stavebného konania prenesený výkon štátnej správy. Žalovaný je teda správnym orgánom a to aj na iných úsekoch štátnej správy a samosprávy. Ako správny orgán je preto v zmysle § 19 ods. 1 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „správny poriadok“) žalovaný povinný prijímať podania so zaručeným elektronickým podpisom. Pre žalovaného predstavuje doručenie podania elektronickou poštou podpísanou zaručeným elektronickým podpisom technicky vykonateľný spôsob, pretože z jeho vlastnej činnosti správneho orgánu mu takáto povinnosť vyplýva z § 19 ods. 1 správneho poriadku. Podaná žiadosť preto vyvolávala tie právne účinky, aké vyvoláva riadne podaná žiadosť so všetkými zákonom stanovenými náležitosťami. Z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) vyplýva, že ak je súčasťou zákonného ustanovenia úprava prípustných druhov podaní účastníka konania, vyplýva z toho danému orgánu verejnej moci povinnosť vytvoriť si podmienky pre prijímanie daného druhu podania. Ak teda zákon umožňuje podať účastníkovi konania elektronické podanie podpísané zaručeným elektronickým

podpisom, vzniká orgánu verejnej moci povinnosť vytvoriť si podmienky na prijímanie takých podaní. Aj bez zriadenia elektronickej podateľne je možné oboznámiť sa s podaním podpísaným zaručeným elektronickým podpisom. Poukázal na rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 150/08-102 zo dňa 24.06.2008, I. ÚS 290/08, II. ÚS 93/08, II. ÚS 66/08, III. ÚS 204/2010, I. ÚS 291/08, IV. ÚS 33/08, II. ÚS 151/08, II. ÚS 145/08, II. ÚS 67/08. Nemôže byť na ťarchu žalobcu, že žalovaný si nevytvoril príslušné podmienky na prijímanie podaní, ktoré by mal vedieť prijímať. Na prijatie podaní podpísaných zaručeným elektronickým podpisom žalovanému úplne postačuje pošta a prostriedok na overenie elektronického podpisu. Medzi tieto prostriedky patria napr. softvérové programy na overovanie platnosti zaručeného elektronického podpisu a čítanie dokumentov takýmto podpisom podpísaných. Zoznam týchto prostriedkov na overenie elektronického podpisu je zverejnený na webovom sídle Národného bezpečnostného úradu, pričom v súčasnosti ide o 18 softvérových produktov, spomedzi ktorých sú niektoré bezplatne prístupné na internete. Žalovaný teda nemusel mať automatizovanú elektronickú podateľňu, pretože mu postačoval niektorý z dostupných 18 softvérových produktov, schválených Národným bezpečnostným úradom.

Na záver žalobca uviedol, že žalovaný má povinnosť prijímať podania podpísané zaručeným elektronickým podpisom, a preto pre žalovaného doručenie žiadosti žalobcu podpísanej zaručeným elektronickým podpisom predstavuje technicky vykonateľný spôsob podania žiadosti. Doručenie žiadosti technicky vykonateľným spôsobom je postačujúce pre vyvolanie tých účinkov, ktoré vyvoláva riadne doručená žiadosť o sprístupnenie informácií podľa zákona č. 211/2000 Z.z. Takúto žiadosť mal žalovaný vybaviť zákonom predpokladaným spôsobom. K tomu však nedošlo, čo malo za následok vydanie fiktívnych rozhodnutí podľa § 18 ods. 3 a § 19 ods. 3 zákona č. 211/2000 Z.z.

Žalovaný k podanému odvolaniu uviedol, že naďalej trvá na podanom vyjadrení zo dňa 27.06.2013 a s podaným odvolaním sa nestotožňuje.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 vety prvej O.s.p.) prejednal vec bez nariadenia pojednávania podľa § 250ja ods. 2 veta prvá O.s.p. a dospel k záveru, že nie sú naplnené podmienky pre konanie o odvolaní proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici a je namieste odvolanie zamietnuť.

Najvyšší súd skúmajúc podmienky konania o odvolaní, zistil, že v pripojenom súdnom spise krajského súdu sa nachádzajú vo fotokópii jednak plnomocenstvo udelené žalobcom advokátovi Advokátskej kancelárii Bardač, s.r.o. pre viaceré správne konania, ako aj prezidiálna plná moc pre konania vo veciach preskúmania zákonnosti rozhodnutí správnych orgánov v územnej pôsobnosti krajského súdu. Zo žaloby žalobcu vyplýva, že plná moc na zastupovanie v súdnom konaní je založená v spisoch súdnej správy krajského súdu pod zn. Spr. č. 287/2013. Najvyšší súd však originálom plnomocenstva preukazujúceho zastúpenie žalobcu advokátom Advokátska kancelária Bardač s.r.o. nedisponuje, a to v žiadnej forme.

Zistiť túto skutočnosť najvyšší súd v zmysle § 211 os. 1 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. vyzval advokátsku kanceláriu Bardač, s.r.o. na predloženie originálu plnomocenstva pre zastupovanie žalobcu v tunajšom konaní v lehote 7 dní od doručenia (výzva z 28. júla 2014, doručená 01. augusta 2014). Vo výzve bol poučený, že v prípade nedoručenia plnomocenstva bude podané odvolanie odmietnuté ako podané neoprávnenou osobou.

Žalobca na predmetnú výzvu do vydania tohto uznesenia žiadnym spôsobom nereagoval.

Podľa § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona.

Podľa § 24 O.s.p. účastník sa môže dať v konaní zastupovať zástupcom, ktorého si zvolí. Ak nejde o zastupovanie podľa § 26, môže si účastník zvoliť za zástupcu len fyzickú osobu. V tej istej veci môže mať účastník súčasne len jedného zvoleného zástupcu; to neplatí, ak ide o zastúpenie podľa § 25.

Podľa § 25 ods. 1 O.s.p. ako zástupcu si účastník môže vždy zvoliť advokáta. Plnomocenstvo udelené advokátovi nemožno obmedziť.

Podľa § 28 ods. 1 O.s.p. zástupcovi, ktorého si účastník zvolil, udelí písomne alebo ústne do zápisnice plnomocenstvo buď pre celé konanie alebo len pre určité úkony.

Úkonom, ktorým účastník splnomocňuje advokáta na základe spravidla príkaznej zmluvy podľa § 724 a nasl. Občianskeho zákonníka sa realizuje jeho základné právo na právnu pomoc v súdnom konaní.

Plnomocenstvo, ktoré sa udelí advokátovi sa nemôže obmedziť na jednotlivé úkony, pretože by to odporovalo nielen zákonu, ale aj podstate tohto zastupovania. Také plnomocenstvo sa považuje za procesné plnomocenstvo a musí byť súdu predložené v origináli. Plnomocenstvo udelené advokátovi musí byť žalobcom výslovne udelené pre konanie pred súdom, tzn. že plnomocenstvo iba pre predchádzajúce konanie pred orgánom verejnej správy je nepostačujúce.

Zákonné predpoklady na zastupovanie účastníka advokátom obsahuje zákon č. 586/2003 Z.z. o advokácii v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 586/2003 Z.z.).

Podľa § 12 ods. 1 zákona č. 586/2003 Z.z. advokát môže vykonávať advokáciu

- a) samostatne,
- b) v združení spolu s inými advokátmi,
- c) ako spoločník verejnej obchodnej spoločnosti,
- d) ako komplementár komanditnej spoločnosti alebo
- e) ako konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným.

Z citovaných zákonných ustanovení týkajúcich sa zastúpenia na základe plnomocenstva vyplýva, že účastník konania môže udeliť plnomocenstvo na zastupovanie v občianskom súdnom konaní advokátovi - fyzickej osobe, ako aj právnickej osobe založenej podľa zákona č. 586/2003 Z.z. Účastníka konania môže zastupovať v súdnom konaní verejná obchodná spoločnosť, komanditná spoločnosť a spoločnosť s ručením obmedzeným, ktoré boli založené na účel výkonu advokácie. Tieto spoločnosti nesmú mať iný predmet podnikania ako poskytovanie právnych služieb. Ak účastník konania udelí plnomocenstvo právnickej osobe založenej na účely výkonu advokácie, na súde ho bude zastupovať spoločník verejnej obchodnej spoločnosti, komplementár komanditnej spoločnosti, konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným alebo nimi poverený zamestnanec (advokátsky koncipient).

Nedostatok procesného plnomocenstva je nedostatkom podmienky konania, ktorý možno odstrániť (§ 104 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.), pričom opatrením súdu na odstránenie nedostatku preukázania zastúpenia je spravidla výzva tomu, kto vystupuje ako splnomocnenec, prípadne účastníkovi, aby v určenej lehote predložil plnomocenstvo, alebo aby k udeleniu plnomocenstva došlo ústne do zápisnice. To platí ako v prípade, kedy plnomocenstvo nebolo v konaní predložené vôbec, tak aj v prípade, že bolo predložené s takými nedostatkami, pre ktoré ho nebolo možné považovať za platné.

V prípade, ak odvolanie podáva advokát v mene účastníka konania ako jeho zástupca bez toho, aby bolo preukázané jeho oprávnenie na zastupovanie spôsobom uvedeným v § 28 ods. 1 O.s.p., ide o nedostatok procesnej podmienky konania, ktorý možno odstrániť. Súd je povinný skúmať splnenie tejto procesnej podmienky v každom štádiu konania, t.j. aj v odvolacom konaní a ak nie je splnená, musí vyzvať účastníka na jej odstránenie. Uvedená zásada platí aj v prípade, ak odvolací súd plnomocenstvo, založené v spise pred podaním odvolania, nepovažuje za postačujúce na preukázanie zastupovania účastníka v konaní.

Občiansky súdny poriadok (§ 28) okrem plnej moci pre celé konanie (tzv. procesné plnomocenstvo) pozná aj plnomocenstvo všeobecné (oprávňujúce zastupovať účastníka v každom súdnom konaní, nech ide o ktorúkoľvek vec). Pritom tzv. všeobecné plnomocenstvo bolo možné založiť do spisov súdnej správy príslušného súdu a v konkrétnej veci sa naň odvolať, na jeho existenciu musel účastník alebo ním

zvolený zástupca súd upozorniť (R 43/2003).

Z uvedeného je zrejmé, že je nutné rozlišovať medzi udelením plnomocenstva a preukazovaním jeho udelenia. Toto sa deje jednak predložením originálu plnomocenstva, alebo jeho udelením ústne do zápisnice súdu (§ 28 ods. 1 O.s.p.).

Na založenie, resp. uschovanie všeobecného plnomocenstva do spisov súdnej správy sa vzťahovala Inštrukcia ministerstva spravodlivosti č. 18/1964 o účasti organizácií a štátu v súdnom konaní a o ich zastupovaní, ktorá umožňovala aj advokátom zastupujúcim „organizáciu alebo štát“ uschovať udelené všeobecné plnomocenstvo v správnych spisoch súdu, ktorý vo veci koná.

Citovaná inštrukcia bola však s účinnosťou od 19. marca 2012 Inštrukciou ministerstva spravodlivosti č. 10/2012 zrušená (čl. 15a ods. 2; príloha č. 1a) bez náhrady. Z tohto dôvodu súdy nie sú už ani oprávnené ani povinné akceptovať preukazovanie udelenia plnomocenstva na zastupovanie v občianskom súdnom konaní vrátane konania v správnom súdnictve poukazom na originál všeobecného plnomocenstva uschovaného v spisoch správy súdu, ktorý vec prejednáva. Tým súčasne strácajú opodstatnenie rozhodnutia najvyššieho súdu vo veciach sp. zn. 2Cdo/112/2011, 7Cdo/45/2011, 4Cdo/70/2011, 5Cdo/54/2011, 2Cdo/56/2011, ako aj 3Cdo/76/2012, ktorých právne posúdenie sa vzťahovalo na obdobie účinnosti inštrukcie č. 18/1964.

Aj v čase jej účinnosti inštrukcia č. 18/1964 vyžadovala uschovanie originálu plnomocenstva v spise súdnej správy súdu, ktorý vo veci koná, t.j. na každom jednom súde, ktorý dotknutú vec prejednáva a rozhoduje o nej samostatne (bod III in fine). Táto požiadavka na preukázanie udeleného plnomocenstva žiadnym spôsobom nespochybňuje rozsah udeleného plnomocenstva podľa § 25 ods. 1 O.s.p.

Pokiaľ aj krajský súd disponoval originálom plnomocenstva udeleného žalobcom advokátskej kancelárii Bardač, s.r.o., a mohol si teda jeho udelenie riadne overiť, najvyšší súd túto možnosť nemá. Preukázanie existencie plnomocenstva pritom nie je skutočnosťou, ktorej preukazovanie môže účastník ponechať na vyhľadávacej povinnosti súdu (§ 120 ods. 1, 2 O.s.p.). Je pritom vecou dohovoru účastníka konania a ním zvoleného zástupcu, koľko vyhotovení písomného plnomocenstva za účelom preukázania existencie tohto ich vzťahu bude existovať.

Advokátska kancelária Bardač, s.r.o. si zrejme nesprávne vyložila ustanovenie zrušenej Inštrukcie č. 18/1964 o možnosti (potrebe) uschovať „originál plnomocenstva v spise súdnej správy súdu, ktorý vo veci koná“, a plnomocenstvo, ktorým by preukázala oprávnenie podať odvolanie v tunajšej veci v mene a na účet žalobcu, nepredložila ani na výslovnú výzvu najvyššieho súdu. Pokiaľ je vo veci podané odvolanie, je daná vecná právomoc dvoch súdov vo veci konať, voči ktorým je potrebné udelenie plnomocenstva na zastupovanie jednoznačne preukázať.

Najvyššiemu súdu bolo vo veci žalobcu predložené odvolanie signované (zaručeným elektronickým podpisom) advokátskou kanceláriou Bardač, s.r.o., ktorá napriek výzve najvyššieho súdu nepreukázala svoje oprávnenie na tento úkon v mene a na účet žalobcu v danej veci nereagovaním na predmetnú výzvu. Preto nemožno mať za to, že odvolanie bolo podané žalobcom, a je naopak na mieste uzavrieť, že toto podala Advokátska kancelária Bardač, s.r.o. vo vlastnom mene a na vlastný účet.

Podľa § 218 ods. 1 O.s.p. odvolací súd odmietne odvolanie, ktoré

- a) bolo podané oneskorene;
- b) bolo podané niekým, kto na odvolanie nie je oprávnený;
- c) smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je odvolanie prípustné;
- d) nemá náležitosti podľa § 205 ods. 1 a 2; ak boli dodržané podmienky podľa § 209 ods. 1 a § 211 ods. 1,
- e) rozhodnutie napadnuté odvolaním zaniklo inak.

Preto najvyšší súd po zistení, že odvolanie podal iný subjekt než účastník konania - žalobca, pričom ani

na riadne doručení výzvu nebola preukázaná existencia oprávnenia tento procesný úkon vykonať v mene a na účet žalobcu (plnomocenstva), postupoval podľa § 218 ods. 1 písm. b/ O.s.p., § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p., a odvolanie ako podané neoprávnenou osobou odmietol.

Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania, pretože odvolanie bolo odmietnuté (§ 224 ods. 1, § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p. per analogiam, v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01.05.2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.